

Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin
İnkisafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

9-cu istiqamət: Azərbaycanlıq ideyasının təbliği

Dövlət, ölkə nə qədər çox xalqı birləşdirse, bir o qədər zəngin olur, çünkü onların hər biri ümumdünya mədəniyyətinə və sivilizasiyasına öz töhfəsini verir". Bu fikirlər müasir azərbaycanlıq ideyasının banisi, ümummilli lider Heydər Əliyevə məxsusdur.

I yazı

Çoxmillətli, çoxkonfesiyalı, çoxmədəniyyəli Azərbaycan bütün dünyada bir örnak kimi qəbul edilir.

Bildiyimiz kimi, Azərbaycan dövlətinin təbliği etdiyi multikulturalizm azərbaycanlıq ideyasının ayrılmaz tərkib hissəsidir. Multikulturalizm xalqlarda mədəni və dini tolerantlılığı formalasdırmaqla bərabər, dünya-nın dərk olunmasına əsas prinsip kimi yanaşır. Tarixçilər qeyd edirlər ki, çoxmillətlilik və onun yaratdığı çox-mədəniyyətlilik özlüyündə dünyyanın dərkini ehtiva edir. Bu baxımdan, Azərbaycan dövlətinin bu istiqamətdə çox dövlətə örnək olacaq nümunələr ortaya qoymuş- nu deyən ekspertlərin sözlerinə görə, bu gün Azərbaycanda böyüklüyündən və kiçikliyindən asılı olmaya-raq, elə bir xalq yoxdur ki, o öz mədəniyyətini, adət-ənənəsini, milli-mənəvi dəyerləri, dinini azad, sərbəst şəkildə yaşatmasın. Azərbaycanda bütün xalqlara, dinlərin və mədəniyyətlərin temsilçilərinə eyni şəkildə münasibət göstərilir. Ölkəmizdə heç bir xalq öz milli kimliyindən, dini inanc və əqidəsindən ayrı salınmayıb, tarixən olduğu kimi, bu gün də onlar öz milli kimliklərinə, dillərinə, mədəniyyətlərinə, adət-ənənələrinə, dinlərinə sahib ola bilirlər.

Azərbaycanda multikulturalizm bir azərbaycançılıq dəyəri kimi...

Gənc tədqiqatçı Şahin Hüseynov qeyd edir ki, mədəniyyət fərdə, xalqa, cəmiyyətə, dövlətə xas olan dəyərdir. "Müasir mədəni cəmiyyətlər kulturoloji strategiyalara əsaslanan düşünülmüş multikulturalizm siyaseti olmadan sabit inkişaf edə bilməzler. Bunu respublikamızın timsalında aydın görə bilərik. Bele ki, Azərbaycanın milli mədəniyyətinə uğurla integrasiya olunan müxtəlif xalqların nümayəndələri harmonik inkişaf edirlər. Multikulturalizmdən imtina etmək isə yaxşı heç nə vəd etmir, çünki bu, təəssüf ki, bütün dünyada getdikcə artan an-

laşılmanın, fobiyaya, qarşı-durmaya, milli və dini müna-qisalara aparıb çıxır.

Hazırda dünyanın bir sırada inkişaf etmiş ve inkişaf etmekdə olan ölkələrində fərqli mədəniyyətlərin toqquşması nəticəsində xoşagel-məz tendensiyalar meydانا çıxır. İslamofobiya, irqçılık, ksenofobiya kimi təhlükeli meyllərin bəzən sünü şəkildə alovlandırılmasında bu cür toqquşmaları daha da dərinləşdirir, nəticədə insan haqları və sosial sabitlik pozulur. Azərbaycanda isə əsrlərdən gələn multikulturalizm, düzümlülük və qarşılıqlı hörmət mühitində sabitlik, təhlükəsizlik, insan haqlarının müdafiəsi təmin edilir.

Tarixən müxtəlif etno-mədəni qrupların və dini konfessiyaların birgə yaşadığı ölkəmizdə multikulturalizm siyasetinin banisi ümummilli lider Heydər Əliyevdir. Ulu öndərin xalqın təkidli tələbələsi siyasi həkimiyətə qayıdışından sonra Azərbaycanı nəinki vətəndaş mühərribəsindən qurtuldu, eyni zamanda, ölkəmizdə mövcud olan bütün milli azlıqları vahid azerbaycanlılıq ideologiyası etrafında birleşdirdi. Dahi şəxsiyyətin həyata keçiridiyi bu siyaset Prezident İlham Əliyev tərəfindən hazırda uğurla davam etdirilir, multikultural və tolerant dəyərlərə Azerbaycanın mənəvi sərvəti kimi yanaşılır.

Bu gün respublikamız özünün uzun esrərin süzgəcindən sözülləb gələn zəngin multikulturalizm modelini dünyaya təqdim etməkdədir. Azərbaycanın bu sahədəki təcrübəsi qədim tarixə malikdir. Ölkəmizdə kilsə, sinaqoq və məscidlər azad, sərbəst, təhlükəsiz, qarşılıqlı hörmət əsasında, tolerantlıq şəraitində fəaliyyət göstərir-lər. Təbii ki, belə bir mühit dövlətin apardığı siyaset və xalqın unikal daxili birləşmə şayış mədəniyyətini həyat tərzinə çevirməsi nəticəsin-də formallaşıb" - deyə eks-pert bildirir.

**"Multikulturalizm
ənənələri
Azərbaycanda
əsrlər boyu həmişə
müsəvət olub."**

Multikulturalizm mənəvi-praktik sərvət kimi azərbaycanlıq ideyasının tərkib hissəsinə çevrilir...

Azərbaycançılığın ayrılmaz tərkib hissəsinə çevrilən və bütün cəhətlərində bu ideyanı ifadə edən multikulturalizm haqqında ölkə başçısı İlham Əliyev belə deyib: "Leksikonumuzda nisbətən yeni söz olan multikulturalizm ənənələri Azərbaycanda əsrlər boyu həmişə mövcud olub. Sadəcə, müxtəliliyi adlanıb, lakin mahiyyəti dəvisməyib".

Ekspert qeyd edir ki, bu baxımdan, Azərbaycan tolerantlıq və multikulturalizm diarı olaraq humanitar və mədəniyyət sahələrində qlobal əməkdaşlıq üçün əlverişli məkandır. Ölkəmizin qlobal mədəniyyətlərarası dia loq mərkəzinə çevrilmesi təsadüfi xarakter daşıdır. "Azərbaycan bu gün dünyaya istər tolerantlıq, istərsə də iqtisadi inkişaf baxımından yeni model bəxş edir, əsl tolerantlıq və inkişaf məkanı olduğunu təsdiqləyir. Yeri gəlmışkən, burada bir həqiqəti də xatırlatmadı istərdim. Azərbaycanın dövlət quruculuğu mədəniyyət tarixən ölkədə məskunlaşan ayrı-ayrı xalqların biliklərinin, vərdişlərinin və təcrübəsinin sintezindən ibarət olub və həzirdə da belədir. Onu də

hazırda da beledir. Onu da vurğulayım ki, XX esr ərzində Azərbaycanda vətəndaş milləti formalışdır. Bu formalaşma və inkişaf müasir dövrümüzdə də uğurla davam edir, Azərbaycan dövlətinin mədəniyyətlərarası siyasi dialoqunun və birləşmiş prinsiplərinin ümumi çərçivələrinin müəyyənleşməsində qabarıq nəzərə çarpır. Prezident İlham Əliyev bununla bağlı deyib: "Azərbaycan multikulturalizmlə bağlı çox böyük işlər görüb. Azərbaycan nümunəsi göstərir ki, multikulturalizm yaşayır. Baxmayaraq bəzi siyasetçilər deyirlər ki, multikulturalizm iflasa uğrayıb. Bəlkə haradasa iftərib çıxarırlar.

Son illərdə paytaxt Bakıda təşkil edilən çoxsaylı mötəbər beynəlxalq tədbir də Azərbaycanda multikulturalizmin inkişafından xəber verir. Beynəlxalq Humanitar Forum, İslami Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərin mədəniyyət nazirlərinin konfransı, Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu, Dünya Dini Liderlerinin Zirvə görüşü, Krans Montana Forumu, Davos Forumu və digər beynəlxalq tədbirlər göstərdi ki, Azərbaycan multikultural ideyalar ətrafında intellektual müzakirələr məkanı kimi ən əlverişli dövlət, Bakı şəhəri isə sülh və sabitlik paytaxtıdır.

ğrayı, Dövlət başçısının bu sözləri həm də multikulturalizmə Azərbaycanda hər zaman önem verilməsini göstərir. Tarixi araşdırımlar da təsdiqləyir ki, xalqımız esrlər boyu tolerantlıq, gedəcəyik".

Dövlət başçısının bu sözləri həm də multikulturalizmə Azərbaycanda hər zaman önem verilməsini göstərir. Tarixi araşdırımlar da təsdiqləyir ki, xalqımız esrlər boyu tolerantlıq,

"...bu nümunəni bütün dünyaya yayır"
Ekipərt vurşuluvu ki, bu

**"Azərbaycanlıq
həm də ölkəmizdə
yaşayan bütün
xalqların
milli birliyinin**

bir ifadəsidir"
Azərbaycan Universiteti
nin doktorantı, ədə
biyyatşunas tədqiqatçı Leyla
Məmmədəliyevanın sözleri
nə görə də bu gün multikul-
turalizm azərbaycançılığı
ayrılmaz tərkib hissəsinə çə
vrilib. L.Məmmədəliyevanın
sözlərinə görə, bu gün
dünya mədəniyyətləri illərdir

dünyanın müxtəlif ölkələrinin
ali məktəblərində, elmi mə-
kəzlərində təşkil edilən azər-
baycanşunaslıq kafedrala-
rında, mərkəzlərində, şöbə-
lərində multikulturalizm həm-
də azərbaycanlıq ideyası

deyə tədqiqatçı vurğuladı.
İradə SARIYEVA